

VIII. MENORCA

Menorca va situar-se un esglaó per sota de la resta d'illes quant a creixement econòmic, atès que experimentà un increment del VAB de l'1,8%, set dècimes inferior al de la resta de l'arxipèlag. Amb tot, aquesta dada va representar un repunt anual de tres dècimes respecte de l'exercici passat, circumstància que va permetre a l'economia menorquina donar una nova petita passa cap a la reactivació, que no va poder esser més convincent per mor de l'escàs dinamisme dels serveis i de la desacceleració viscuda per la construcció. En aquest sentit, ambdós sectors, responsables d'un 84,3% del VAB menorquí, registraren l'augment d'activitat més modest de totes les illes, que es va xifrar en un 2,5% en el cas de la construcció i en un 1,7% en el dels serveis.

PANORAMA GENERAL: LA REACTIVACIÓ ES FA ESPERAR

L'economia menorquina va presentar els menors registres de creixement del VAB de totes les illes a tots els sectors, malgrat els repunts observats a la indústria –dues dècimes percentuals gràcies a una taxa de l'1,6%– i al terciari –cinc dècimes percentuals producte d'una taxa de l'1,7%–. L'alentiment al sector de la construcció, l'únic de totes les illes que desaccelerà la progressió, si bé encara es mantengué al capdavant en taxes de creixement, i el baix to general de la indústria i els serveis, impediren que l'economia menorquina impulsàs l'enlairament definitiu de la seva economia, que sens dubte requerirà una recuperació més profunda del negoci turístic.

QUADRE 8.1. EVOLUCIÓ DEL VAB DE MENORCA, 2004-2006

	2006	2005	2004
Indústria	1,6	1,4	1,4
Construcció	2,5	2,9	2,0
Serveis	1,7	1,2	0,8
VAB no agrari	1,8	1,5	1,1

* Taxes reals de variació anual en percentatges

Font: elaboració pròpia

QUADRE 8.2. INDICADORS PARCIAIS DE MENORCA

	2006	2005
Consum productes petrolífers	4,9	5,0
Gasolina	-3,0	-3,7
Aviació comercial	0,5	10,3
Gasoli A	3,8	8,9
Matriculacions de vehicles	-11,0	-14,5
Habitatges visats	5,2	-6,7
Trànsit d'aeronaus	11,9	-0,4
Trànsit aeri de mercaderies	-3,7	-3,7
Trànsit aeri de passatgers	3,9	-1,5
Arribades de turistes via aèria	1,0	-2,1
Britànics	-1,1	-8,2
Alemanys	-1,7	0,2
Trànsit marítim de mercaderies	6,8	13,5
Trànsit marítim de passatgers	-0,1	7,5
Línia regular	2,4	10,2
Creuers	-12,8	-4,3

* Taxes de variació anual en percentatges

Font: CLH, Prefectura Provincial de Trànsit, COAIB, AENA, CITTIB, INE, Autoritat Portuària i elaboració pròpia

QUADRE 8.3. INDICADORS SECTORIALS DE MENORCA

	Agricultura	Indústria	Construcció	Serveis	2006	2005
VAB	n.d.	1,6	2,5	1,7	1,8	1,5
Afiliats Seguretat Social	7,2	0,5	2,8	3,2	2,8	5,0
Taxa d'atur registrada	2,4	4,0	6,1	9,2	7,9	8,2
Facturació d'electricitat	7,3	-3,2	10,2	3,3	3,1	3,0

* Taxes de variació anual en percentatges

Font: SOIB, TGSS, GESA i elaboració pròpia

Quant al mercat laboral, va continuar evolucionant favorablement, si bé amb un dinamisme menor que en el conjunt de l'arxipèlag. Així, Menorca va incrementar els afiliats en un 2,8% de mitjana anual, la taxa més baixa de totes les illes i lluny del registre de l'any anterior (5%). Amb relació a la desocupació, la taxa mitjana d'atur va situar-se en el 7,9% de la població activa, el segon registre més baix de les Balears i tres dècimes percentuals inferior al de l'exercici passat.

D'altra banda, Menorca va presentar el major retrocés de tot l'arxipèlag quant a les matriculacions de vehicles, en registrar fins a un 11% de decrement en l'acumulat pel que fa al conjunt de l'any (-2,7%, Balears), que va deixar la xifra de matriculacions en mínims des de 1997. D'acord amb aquest fet, el consum de carburants d'automoció al llarg de l'any amb prou feines va créixer (0,3%), mentre que la dada per al conjunt de les illes va situar-se un punt percentual part damunt.

INDÚSTRIA: LES BRANQUES TRADICIONALS CONTINUEN EN ESPERA

La indústria menorquina va mantenir el to apàtic característic dels darrers anys ja que experimentà un augment de producció de l'1,6%, que, amb tot, suposà un repunt de dues dècimes respecte de la taxa dels tres darrers anys. La reactivació de la demanda exterior no va ésser suficient per enlairar el sector, que continuà llastrat per la forta competència dels mercats emergents –d'una manera especial la Xina–, circumstància que va seguir afectant les branques amb més vocació exportadora –bijuteria i cuiro i calçat, principalment.

Respecte a les principals subbranques de la indústria menorquina, només el sector agroalimentari va mostrar una evolució clarament favorable. Així, l'ocupació s'hi va moure a l'alça (8,1%) després de tres anys de reculades, i el volum de mercaderies agroramaderes i alimentàries carregades al port de Maó va assolir un màxim històric amb 15.805 tones, xifra nou vegades superior a la registrada l'any anterior. Amb tot, les exportacions de llet i els seus derivats corresponents al conjunt de les illes, provinents gairebé en la seva totalitat de Menorca, varen experimentar una reculada del 43,5% i totalitzaren un mínim històric de tan sols 65.700 euros, fet que troba la seva explicació en el dèficit de quota lletera que arrossega l'illa.

Per la seva banda, tant la indústria del calçat, la branca amb més afiliats (957), com sobretot la bijuteria, varen veure reduïda la força laboral, en un 1,4% i un 4,4%, respectivament, si bé en el cas de la indústria sabatera el descens va ésser inferior al dels darrers anys i molt menys important que a Mallorca. Les dades de l'Associació de Fabricants de Calçat i de l'Associació d'Indústries Auxiliars del Calçat a Menorca, que agrupa 44 empreses del sector, confirmen la manca de dinamisme de la indústria sabatera. En aquest sentit, els indicadors d'activitat principals, a excepció de les vendes a l'exterior, varen continuar evolucionant desfavorablement. Així, la producció de calçat i de sabatilles va disminuir per cinquè any consecutiu (-7,4% i -10%, respectivament), la facturació amb prou feines va igualar la de l'any 2005 (76,7 milions d'euros, un 0,2% anual menys) i el nombre d'operaris del sector va situar-se en 904 persones,

dada un 5,8% inferior a la de l'any precedent. Amb tot, les exportacions de calçat, xifrades en 25,2 milions d'euros, varen confirmar la recuperació apuntada l'exercici anterior en créixer un 5,5%.

D'aquesta manera, les tres branques més importants del teixit industrial menorquí varen continuar perdent pes, atès que ocuparen el 53,8% dels treballadors del secundari (vs 55,1%, 2005), mentre que a principis de la dècada gairebé havien englobat fins a un 65% de la mà d'obra del sector.

D'altra banda, la facturació d'energia elèctrica va palesar l'ensopiment de la indústria de l'illa. Així, l'agregat pel que fa al total de sectors va augmentar un 3,1%, mentre que la mateixa dada pel que fa al secundari es va contraure un 3,2%, els registres menys favorables de totes les illes en ambdós casos. Quant al consum d'energia elèctrica a les dues principals branques de la indústria menorquina, d'acord amb l'apuntat fins ara, va recuperar el to a la branca agroalimentària (1,9% vs -3%, 2005), mentre que va anar a la baixa a la del cuir i calçat (-1,4% vs 5,6%, 2005).

Quant al mercat laboral, l'evolució de la creació d'ocupació va palesar la manca de dinamisme del sector, si bé va mantenir-se en xifres positives. Així, Menorca va enregistrar un augment del 0,5% (4.325 persones) en el nombre d'afiliats al sector secundari de mitjana anual, l'increment més exigü de totes les illes. Si s'ha de jutjar per l'evolució de l'ocupació i de la producció al sector, es pot afirmar, doncs, que la indústria menorquina va experimentar un aug-

ment en la seva productivitat aparent de l'1,1%. Així les coses, on un cop més Menorca va mostrar el millor comportament és en la desocupació, atès que la taxa d'atur del sector, xifrada en un 4% de la població activa, va tornar a ésser la menor de les Balears –al voltant de dos punts percentuals inferior a la resta d'illes– i novament va configurar el secundari menorquí com l'únic sector no agrari que, virtualment, gaudeix de plena ocupació.

Malgrat l'apuntat fins ara, el cert és que les dades aportades pel Registre Industrial de la Direcció General d'Indústria del Govern de les Illes Balears, varen palesar al llarg de l'any una notable millora. Així, la inversió en noves indústries va xifrar-se en 593.205 euros, un 37,2% més que l'any anterior. Aquest capital canalitzat cap al sector va suposar la tramitació de 55 nous projectes de creació, ampliació o modificació d'indústries, 15 més que durant el 2005. Com a resultat d'aquest fet es varen produir 200 noves incorporacions de força laboral al sector, 49 més que l'any precedent i majoritàriament en projectes de noves indústries (71%). Quant a la potència elèctrica d'aquests nous projectes, també va ésser superior en termes anuals, atès que es va xifrar en 936 kW, un 78,6% més.

Així les coses, ja fa quatre anys consecutius que el sector secundari menorquí creix clarament per sota del 2%, i el cert és que mentre que les branques tradicionals no experimentin una reactivació ferma no sembla, ara com ara, que el sector pugui remuntar el vol.

QUADRE 8.4. ESTADÍSTIQUES DEL REGISTRE INDUSTRIAL DE NOVES INDÚSTRIES A MENORCA

	2006	2005	2004
Noves indústries i modificacions	55	40	61
Inversió	593.205	432.295	5.783.660

* Dades en nombre, excepte inversió en euros

Font: Registre Industrial, Direcció General d'Indústria, Govern de les Illes Balears

CONSTRUCCIÓ: ÚNIC SECTOR QUE ES DESACCELERA

La construcció va continuar essent el sector més dinàmic a Menorca, però, al mateix temps, l'únic que va desaccelerar el ritme de creixement al llarg de l'exercici. Així, l'increment del seu VAB es va xifrar en el 2,5%, quatre dècimes menys que l'any anterior, com a conseqüència de l'afebliment de l'obra pública, atès que la construcció residencial va mantenir intacte el vigor. Com a resultat d'aquest fet, el mercat laboral menorquí va perdre gas tant en termes d'ocupació com d'atur.

El segment de l'habitatge va continuar sostenint l'activitat constructora al llarg de l'any, i fins i tot va experimentar un impuls addicional pel que fa al visat de nous projectes. Així, els habitatges visats pel Col·legi Oficial d'Arquitectes a Menorca varen recuperar el to en augmentar un 5,2% anual (vs -6,7%, 2005), que situà la xifra de visats (1.709) molt a prop del màxim històric de 2004. La informació aportada pel COAATT de Menorca es mou en termes molt semblants quant a taxes de creixement, atès que assenyala que es visaren 2.158 habitatges en el decurs de l'exercici, un 4,7% més

que l'any anterior, com a conseqüència del dinamisme de l'habitatge unifamiliar (26,7%) i dels adossats (21,9%), així com del manteniment de la xifra d'habitatges plurifamiliars en màxims històrics (1.567 visats).

L'obra pública, en canvi, va començar a aflluixar el ritme d'activitat durant l'any. Així, les vendes d'asfalt, que recularen un 31,7%, varen experimentar una correcció a la baixa, tot i que cal tenir present que la xifra del passat exercici havia estat anormalment elevada. Per altra part, el volum de despesa total en infraestructures de la xarxa de carreteres de Menorca va esser de poc més de cinc milions d'euros, xifra que implica un decrement anual del 26,6%, com a conseqüència del retrocés de la despesa en obres noves (-30,3%), atès que la dedicada a conservació de la xarxa va tendir a l'alça (2,8%).

L'activitat al port de Maó relacionada amb el sector constructor també va mostrar xifres més modestes al llarg de l'any. Així, el trànsit de materials de construcció va caure fins a les 192.000 tones, un 16,4% anual menys, després del màxim històric assolit l'exercici anterior, per mor de la retallada tant del trànsit de ciment (-3,4%) com sobretot de la de materials de construcció

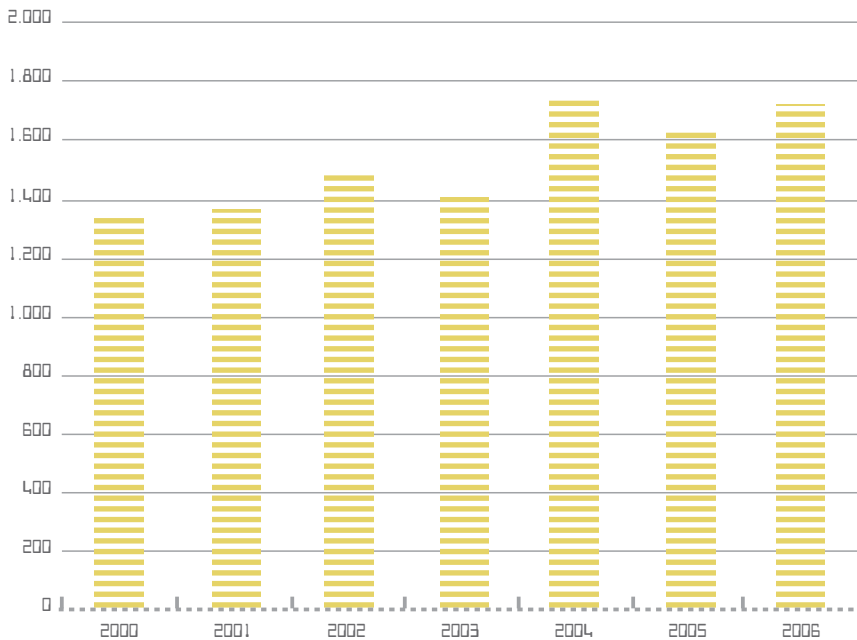
(-17,9%). Pel que es refereix al trànsit marítim de granel sòlids, amb prou feines va poder mantenir la xifra de l'any anterior (0,1%).

Així les coses, la facturació d'energia elèctrica va experimentar l'augment més notable de totes les illes en créixer un 10,2% anual, nou punts percentuals més que durant l'exercici anterior i gairebé vuit per sobre de la mitjana balear.

Quant al mercat laboral, va perdre dinamisme de la mà de la desacceleració del sector. Així, el sector va disposar al llarg de

l'any d'un 2,8% més d'afiliats, el registre més minso de totes les illes, i d'un 4,6% més d'empreses (vs 7,5%, 2005). Paral·lelament, l'ocupació a la indústria de materials de construcció va retrocedir un 1,8%, mentre que l'any anterior s'havia incrementat fins a un 9,7%. Quant a la desocupació, la construcció menorquina fou l'únic sector de totes les illes on es va produir un repunt de la taxa d'atur, que va situar-se en el 6,1% de la població activa, sis dècimes percentuals més que l'any anterior, si bé continuà essent la més baixa de les Balears.

GRÀFIC 8.1
EVOLUCIÓ DEL NOMBRE D'HABITATGES VISATS
A MENORCA, 2000-2006

Font: COAIB

SERVEIS: EL NEGOCI TURÍSTIC INICIA LA RECUPERACIÓ

El sector terciari menorquí va continuar mancat de pols, atès que el seu creixement fou d'un 1,7% al llarg de l'any, l'increment més reduït del conjunt de l'arxipèlag, tot i el repunt experimentat, xifrat en cinc dècimes. En aquest sentit, els registres de la temporada turística varen experimentar un inici de recuperació que va esser insuficient per treure l'economia menorquina del furgó de coa del creixement balear.

L'activitat a l'aeroport de Menorca va protagonitzar un inici de reactivació després de diversos anys de xifres negatives, si bé en general encara no assolí el dinamisme de la resta d'illes. D'aquesta manera, el trànsit de passatgers es va moure a l'alça (3,9%), amb la qual cosa trencà una ratxa negativa que ja feia quatre anys que durava, mentre que el trànsit d'aeronaus va incrementar-se al ritme més elevat des de l'any 2000 (11,9%). Per la seva banda, el trànsit aeri de mercaderies va mostrar l'única reculada de totes les illes en descendir un 3,7%, taxa idèntica a la de l'any anterior, en un context clarament alcista en el conjunt de l'arxipèlag (4,7%). Quant a l'arribada de turistes per via aèria, va presentar el creixement més modest de totes les illes (1%) com a conseqüència novament de la manca de dinamisme del mercat britànic. Així, el mercat emissor més important per a l'illa va recular un 1,1% –única illa on descendí– i va continuar perdent quota de mercat, ja que se situà en el 50,3%, enfront del 51,4% de l'any anterior. Els espanyols, en canvi, varen seguir un any més guanyant en

importància (29,4% vs 25%, 2005) gràcies a un augment en les arribades del 18,6%, mentre que els alemanys davallaren lleugerament la quota del 9,4% al 9,1% com a resultat d'un retrocés de l'1,7% en les seves arribades. D'aquesta manera, el nombre de turistes arribats per via aèria va continuar estabilitzat, com els darrers cinc anys, al voltant del milió de persones.

Pel que fa al trànsit de passatgers per via marítima, els ports de Maó i de Ciutadella varen presentar dinàmiques molt diferents. Així, el port de Maó va mostrar una forta empena en incrementar el moviment de passatgers en línia regular en un 19,5% i el nombre de creueristes un 10,4%. Per contra, a Ciutadella el trànsit regular de passatgers va descendir un 10,6% i no hi va haver cap creuerista, mentre que l'any anterior n'hi havia hagut gairebé 16.000. Tot plegat va fer que, com en el cas del turisme per via aèria, els registres de Menorca fossin menys favorables que en el conjunt de l'arxipèlag, atès que els passatgers en línia regular registraren un augment del 2,4% (vs 8,1%, Balears), al mateix temps que els creueristes retrocediren un 12,8% (vs -1,2%, Balears).

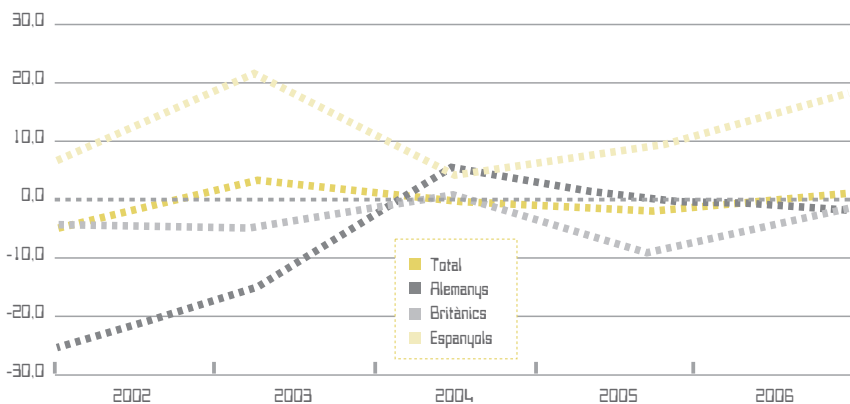
Quant als indicadors d'activitat dels establiments turístics menorquins, varen enfil·lar el camí de la recuperació, si bé l'escàs dinamisme de les arribades de turistes va impedir millores més intenses. D'aquesta manera, el nombre de pernoctacions hoteleres, després de quatre anys de retrocessos, va mostrar un increment del 5,5% (vs 5,1%, Balears) segons l'INE, tot i que la xifra de pernoctacions (3,6 milions) encara quedà a gairebé mig milió de

distància del màxim històric de 2001. Per origen dels viatgers, les pernотacions d'estrangers (4,5%) varen recuperar el to després de quatre anys de decrements, mentre que les d'espanyols palesaren un fort alentiment (2% vs 27,4%, 2005). Pel que fa al nombre d'estades turístiques, que inclouen també les corresponents a turisme residencial, varen totalitzar-se'n, segons dades del CITTIB, gairebé onze milions, un 0,8% més que l'any anterior, registre que també implicà rompre la tendència contractiva dels darrers anys. Per temporades, l'alta va esser l'única que es va moure a l'alça (3,6%), atès que tant la mitjana (-4,8%) com sobretot la baixa (-13,9%) varen recular, fet que va ocasionar que Menorca continuàs essent l'illa amb un major pes de la temporada alta en el total d'estades i que fins i tot l'incrementàs (75,7% vs 59,6%, Balears). Amb relació a l'estada mitjana, no va experimentar can-

vis significatius respecte de l'any anterior i es va situar en 11,1 dies, registre molt semblant a la mitjana balear. Així les coses, Menorca va perdre el liderat en grau d'ocupació dels establiments turístics a les illes atès que se situà en el 72,4%, 2,1 pp menys que l'any anterior, tot i que part d'aquest retrocés es trobà condicionat per l'increment del percentatge de planta oberta (49,4% vs 48,4%, 2005). Aquest fet es va fer especialment evident durant el mes de setembre, atès que un 100% dels establiments turístics menorquins romangueren oberts (vs 93,5%, 2005), mentre que el grau d'ocupació va retrocedir 16 pp en termes interanuals i se situà en el 65,3%.

Per zones, els municipis de la costa sud-oest (Alaior, es Migjorn Gran, Ferreries i Ciutadella) varen tornar a presentar una

GRÀFIC 8.2
EVOLUCIÓ DE L'ARRIBADA DE TURISTES PER VIA AÈRIA A MENORCA, 2002-2006

* Taxes de variació anual en percentatges

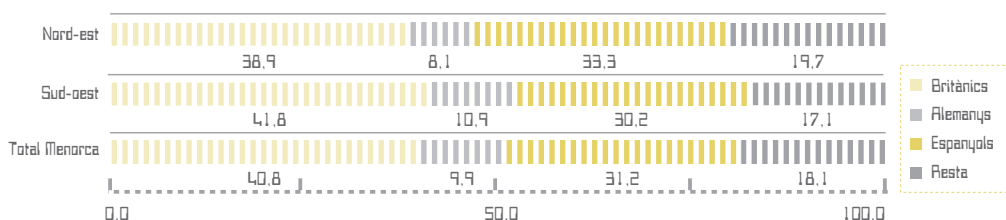
Font: CITTIB

ocupació superior als de la costa nord-est (es Mercadal, Maó, es Castell i Sant Lluís), tot i que el diferencial es va reduir sobre manera. En aquest sentit, la costa sud-oest va presentar una taxa d'ocupació del 74,9%, 8,5 pp part damunt de la costa nord-est, mentre que l'any anterior la diferència entre ambdues zones s'havia elevat fins a 15,3 pp. Pel que fa al repartiment entre les diferents nacionalitats, la manca de dinamisme del mercat britànic va ocasionar-li, un any més, una important pèrdua de quota. Així, a la zona sud-oest, la proporció copada pels britànics va situar-se en el 41,8%, 3,6 pp menys que la temporada passada, mentre que a la nord-est la retallada va ésser encara més forta, de fins a 8,8 pp. La pèrdua d'importància relativa dels britànics va redundar, en aquesta darrera zona, en benefici dels espanyols, que augmentaren la seva quota en 8,6 pp, fins a situar-la en el 33,3%, amb la qual cosa varen superar la dada de la costa sud-oest (30,2%) per primer cop des de l'any 2003.

Amb referència a la capacitat d'allotjament, que es va situar en 49.962 places –un 11,8% del total balear–, va continuar gaudint del major creixement de totes les illes (1,6%). Per segments, el nombre de places de l'hoteler (2,2%) va superar clarament en creixement el de l'extrahoteler (0,9%). Malgrat aquest fet, Menorca va seguir destacant per disposar d'un percentatge relatiu de places d'apartaments turístics molt superior a la mitjana balear (42,4% vs 23%, Balears).

Quant a la categoria dels establiments, l'illa va prosseguir amb la millora de la planta hotelera al llarg de l'any. En aquest sentit, va descendir lleugerament el percentatge relatiu d'hotels d'una i de dues estrelles (8,4% vs 8,6%, 2005), mentre que els de quatre estrelles varen augmentar de manera notable la seva quota (29,2% vs 26,6%, 2005). Pel que fa als apartaments, només els de dues claus experimentaren variacions, ja que varen créixer un 1,7%, amb la qual cosa deixaren la seva proporció en un 45,7%, quatre dècimes percentuals més que l'any anterior.

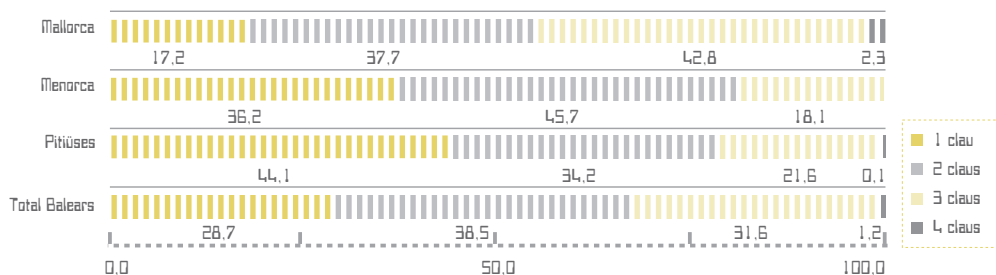
GRÀFIC 8.3
IMPORTÀNCIA RELATIVA DE L'OCUPACIÓ A MENORCA
PER NACIONALITATS I PER ZONES, 2006

* Valors percentuals sobre el total de turistes allotjats a cada una de les zones

Font: elaboració pròpia a partir de dades de la Conselleria de Turisme del Govern de les Illes Balears

GRÀFIC 8.4
 CATEGORIA DELS APARTAMENTS
 TURÍSTICS PER ILLES, 2006

* Valors percentuals sobre el total de les places

Font: elaboració pròpia a partir de dades de la Conselleria de Turisme del Govern de les Illes Balears

Des de la perspectiva laboral, la millora dels resultats turístics no va ésser suficient per impulsar el mercat de treball. D'aquesta manera, el terciari menorquí va presentar, com a la resta de sectors, la creació d'ocupació més modesta del conjunt de l'arxipèlag, mentre que la seva taxa d'atur (9,2%), tot i reduir-se tres dècimes en termes anuals, va tornar a ésser la més elevada de tots els sectors i l'única que superà la mitjana balear (7,8%). Així mateix, l'any es va tancar amb 21.787 afiliats de mitjana al sector terciari, un 3,2% més que l'any anterior, davant d'un augment del 4,6% pel que fa a l'agregat balear. Per subsectors, tots els principals varen seguir creant ocupació, si bé els serveis de mer-

cat es mostraren molt més dinàmics. Així, els treballadors del comerç a l'engròs varen incrementar-se un 4% enfront de l'1,8% de l'any anterior, mentre que els afiliats del comerç al detall varen accelerar notablement el ritme de creixement fins al 10,9% (vs 3,2%, 2005). Paral·lelament, l'hoteleria va incrementar la força laboral un 2,1%, quatre dècimes percentuals més que durant l'exercici passat. Pel que fa als serveis socials, no varen mostrar tanta empenta, i n'és la prova que els treballadors de l'Administració pública varen créixer si fa no fa com l'exercici precedent (4,6% vs 4,7%, 2005), mentre que els de la sanitat alentiren la seva progressió fins a la meitat (2,2% vs 4,6%, 2005).